

Ενότητα 7

Υποκείμενο, Αντικείμενο και Κατηγορούμενο

- Το **Υποκείμενο** είναι η λέξη που δείχνει σε μια πρόταση **ποιος** ενεργεί ή **ποιος** δέχεται μια ενέργεια ή **ποιος** βρίσκεται σε μια κατάσταση.

π.χ.: *Εγώ* παίζω

- Το Υποκείμενο συνήθως είναι ένα **ουσιαστικό** (κύριο ουσιαστικό, π.χ. *Η Ελένη* ή κοινό ουσιαστικό, π.χ. *ο σκύλος*) ή μία **αντωνυμία**. (π.χ. *Εγώ, Αυτός, Εμείς, Κάποιος*)
- Πιο σπάνια, το Υποκείμενο μπορεί να είναι **επίθετο** ή **μετοχή**. (π.χ. *Ο καλύτερος* θα κερδίσει. *Ο πεινασμένος* καρβέλια ονειρεύεται.)
- Για να βρούμε το υποκείμενο της πρότασης, πρώτα βρίσκουμε το ρήμα και μετά ρωτάμε **Ποιος; ή Ποια; ή Ποιο; ή Ποιοι; ή Ποιες; ή Ποια;**

π.χ.: *Η Μαρία* διαβάζει. *Ποια* διαβάζει; *Η Μαρία* → Υποκείμενο

- Το Υποκείμενο βρίσκεται πάντα σε πτώση **Ονομαστική**.
- Κάποιες φορές το υποκείμενο παραλείπεται, γιατί εννοείται.

π.χ.: *Πήρες* τηλέφωνο; (*Ποιος; Εσύ*)

- Το **Αντικείμενο** είναι η λέξη που δηλώνει το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα στο οποίο μεταβαίνει (πηγαίνει) η ενέργεια του υποκειμένου.

π.χ. *Η Μαρία* διαβάζει **το βιβλίο**

- Το Αντικείμενο είναι ένα **ουσιαστικό**, μία **αντωνυμία**, ένα **επίθετο**, μία **μετοχή**, ή ολόκληρη **πρόταση**.

π.χ.: *Κρατάω* **το βιβλίο**. (ουσιαστικό)

Σε βλέπω. (αντωνυμία)

Διάλεξα **το καλύτερο**. (επίθετο)

Σκέφτομαι **τα περασμένα**. (μετοχή)

Θέλω **να πάω διακοπές**. (πρόταση)

- Για να βρούμε το Αντικείμενο της πρότασης, πρώτα βρίσκουμε το ρήμα και το υποκείμενο και μετά ρωτάμε **Ποιον;** ή **Σε ποιον;** ή **Τι;**

π.χ. *Ο Πέτρος ποτίζει τα λουλούδια.*

Ποιος ποτίζει; Ο Πέτρος → Υποκείμενο

Τι ποτίζει; Τα λουλούδια → Αντικείμενο

- Σε μία πρόταση μπορεί να υπάρχουν παραπάνω από ένα **αντικείμενα**.

π.χ. *Η μητέρα έδωσε στα παιδιά ένα δώρο.*

Ποιος έδωσε; Η μητέρα → Υποκείμενο

Τι έδωσε; Ένα δώρο → 1ο Αντικείμενο (Άμεσο)

Σε ποιον έδωσε; Στα παιδιά → 2ο Αντικείμενο (Έμμεσο)

- Το Αντικείμενο βρίσκεται πάντα σε πτώση **Αιτιατική** ή **Γενική**.

- **Κατηγορούμενο** είναι η λέξη που βρίσκεται δίπλα σε συνδετικό ρήμα και δίνει μια ιδιότητα στο υποκείμενο της πρότασης.
- Το ρήμα που παίρνει κατηγορούμενο λέγεται **συνδετικό** γιατί συνδέει το υποκείμενο με το κατηγορούμενο.
- Τα **συνδετικά** ρήματα είναι τα εξής: **είμαι, φαίνομαι, γίνομαι, θεωρούμαι, διορίζομαι, εκλέγομαι, μοιάζω** κ.ά.
- Το κατηγορούμενο αφού προσδιορίζει το υποκείμενο, βρίσκεται πάντα σε πτώση **ονομαστική** και σε ίδιο αριθμό και γένος με το υποκείμενο.
- Το κατηγορούμενο μπορεί να είναι επίθετο, ουσιαστικό, μετοχή, αντωνυμία ή και ολόκληρη πρόταση.

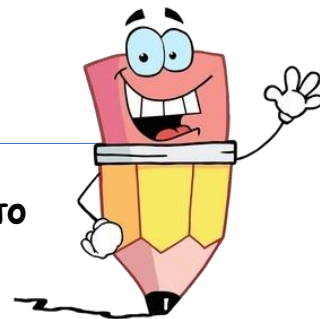
π.χ.: *Η πόρτα είναι γυάλινη. (επίθετο)*

Η Μαρία είναι δασκάλα. (ουσιαστικό)

Το μωρό είναι χαρούμενο. (μετοχή)

Έγινες ό,τι ονειρευόσουν. (πρόταση αναφορική)

Ασκήσεις

1. Σημειώστε Υ για το Υποκείμενο, Ρ για το Ρήμα, Α για το Αντικείμενο και Κ για το Κατηγορούμενο.

- Τα παιδιά φαίνονται καλοδιάθετα.
- Η γάτα κυνηγάει το ποντίκι.
- Η οικογένεια του Δημήτρη ήταν μεγάλη.
- Ο Μάριος πήρε το βιβλίο.
- Εσύ φαίνεσαι αγχωμένη.
- Ο Νίκος έσπασε το βάζο με το γλυκό.
- Όλα τα φυτά κάνουν φωτοσύνθεση.
- Εμείς θέλουμε να φύγουμε.
- Ο Δημήτρης και ο Νίκος εκλέχθηκαν αντιπρόεδροι.
- Η Σταυρούλα διορίστηκε αναπληρώτρια.
- Αυτή είναι η αδερφή της φίλης μου.
- Πάμε διακοπές;
- Είμαστε ό,τι τρώμε.
- Ο Πέτρος μοιάζει στεναχωρημένος.

2. Κυκλώστε τα Αντικείμενα και υπογραμμίστε τα Κατηγορούμενα. Ύστερα γράψτε δίπλα τι μέρος τους λόγου είναι το καθένα (π.χ. επίθετο, ουσιαστικό κ.λ.π.)

○ Το λιοντάρι έφαχνε τροφή.

○ Ο δημοσιογράφος ήταν πειστικός.

○ Το κινητό ξέχασε η Μαρία.

○ Ο συνήγορος ζήτησε να κάνουν διάλειμμα.

○ Η Αλεξία έγινε πιο πρόθυμη.

○ Άλλη ήταν η αιτία.

○ Σας ακούω!

○ Ο Νίκος πάντα διαλέγει τα καλύτερα.

Υποκείμενο, Ρήμα, Αντικείμενο, Κατηγορούμενο

Υποκείμενο (Υ)   Ρήμα (Ρ)

Το παιδί τρέχει.

Ονομαστική

Υποκείμενο (Υ)   Ρήμα (Ρ)   Αντικείμενο (Α)

Η μαμά μαγειρεύει τους κεφτέδες.

Ονομαστική   Απαστική

Υποκείμενο (Υ)   Ρήμα (Ρ)   Κατηγορούμενο (Κ)

Ο ήλιος είναι φωτεινός.

Ονομαστική   Ονομαστική

